A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2006. június 1.*

A C-442/03. P. és C-471/03. P. sz. egyesített ügyekben,

a **P & O European Ferries (Vizcaya) SA** (székhelye: Bilbao [Spanyolország], képviselik: J. Lever QC, J. Ellison solicitor, M. Pickford barrister és E. Bourtzalas és J. Folguera Crespo, abogados)

fellebbezőnek (C-442/03. P. sz. ügy),

a **Diputación Foral de Vizcaya** (képviselik: I. Sáenz-Cortabarría Fernández és Morales Isasi abogados)

fellebbezőnek (C-471/03. P. sz. ügy)

a Bíróság alapokmányának 56. cikke alapján 2003. október 17-én és november 10-én benyújtott két fellebbezése tárgyában,

* Az eljárás nyelve: angol, spanyol.

a másik fél az eljárásban:

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: N. Khan és J. Buendía Sierra, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Rosas tanácselnök, J. Malenovský, J.-P. Puissochet (előadó), S. von Bahr és A. Borg Barthet bírák,

főtanácsnok: A. Tizzano,
hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2005. szeptember 22-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2006. február 9-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 A P & O European Ferries (Vizcaya) SA (korábban: Ferries Golfo de Vizcaya SA, a továbbiakban: P & O Ferries), és a Diputación Foral de Vizcaya (vizcayai tartományi

tanács, a továbbiakban: Diputación) fellebbezéseiben kéri a Bíróságot, hogy helyezze hatályon kívül az Európai Közösségek Elsőfokú Bíróságának a T-116/01. és T-118/01. sz., P & O European Ferries (Vizcaya) és Diputación Foral de Vizcaya kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. augusztus 5-én hozott azon ítéletét (EBHT 2003., II-2957. o., a továbbiakban: megtámadott ítélet), amellyel az Elsőfokú Bíróság elutasította a Ferries Golfo de Vizcaya hajózási társaság javára Spanyolország által alkalmazott támogatási rendszerről szóló, 2000. november 29-i 2001/247/EK bizottsági határozat (HL L 2001. L 89., 28. o., a továbbiakban: megtámadott határozat) megsemmisítésére irányuló keresetüket.

A jogvita alapját képező tényállás és a megtámadott határozat

2 A megtámadott ítélet a következőképpen ismerteti a jogvita alapját képező tényállást:

„1 1992. július 9-én egyik részről a Diputación [...] és a baszk kormány kereskedelmi és idegenforgalmi minisztériuma, másik részről a Ferries Golfo de Vizcaya, a későbbiekben P & O European Ferries (Vizcaya) [...] megállapodást (a továbbiakban: eredeti megállapodás) írt alá egy Bilbao és Portsmouth közötti kompjárat létrehozásáról. A megállapodás előírta, hogy az aláíró hatóságok 1993. március és 1996. március között 26 000 darab, a Bilbao–Portsmouth hajójáraton felhasználható utazási utalványt vásárolnak. A P & O Ferriesnek fizetendő pénzbeli ellenérték felső határát 911 800 000 spanyol pezetában (ESP) határozták meg, és megállapodtak, hogy a jegyár utasonként 1993–1994-ben 34 000 ESP, és – a módosítás lehetőségének fenntartásával – 1994–1995-ben 36 000 ESP, 1995–1996-ban pedig 38 000 ESP lesz. Az eredeti megállapodást nem jelentették be a Bizottságnak.

2 1992. szeptember 21-i levelével a Bretagne Angleterre Irlande gazdasági társaság, amely »Britanny Ferries« cégnéven évek óta működtet hajójáratot az

egyesült királyságbeli Plymouth és a spanyolországbeli Santander kikötője között, panaszt nyújtott be a Bizottsághoz a Diputación és a baszk kormány által a P & O Ferriesnek nyújtott nagy összegű támogatásra vonatkozóan.

3 1992. november 30-i levelével a Bizottság felszólította a spanyol kormányt, hogy küldje meg a szóban forgó támogatásra vonatkozó valamennyi releváns információt. A spanyol kormány válasza 1993. április 1-jén érkezett meg a Bizottsághoz.

4 1993. szeptember 29-én a Bizottság az EK 93. cikk (2) bekezdés (jelenleg EK 88. cikk (2) bekezdés) szerinti eljárás megindításáról határozott. Úgy ítélte meg, hogy az eredeti megállapodás nem minősül szokásos kereskedelmi ügyletnek, mivel előre meghatározott számú utazási utalvány három éven át történő megvásárlására vonatkozik, a megállapított ár meghaladja a kereskedelmi árat, a meghiúsult vagy más kikötőbe irányított járatokra is kifizetik az utazási utalványokat, a megállapodásban kötelezettséget vállaltak arra, hogy az új szolgáltatás működtetésének első három évében minden veszteséget fedeznek, és ezáltal a P & O Ferries irányában kiküszöbölték a kereskedelmi kockázati elemet. A rendelkezésére bocsátott információk alapján a Bizottság úgy vélte, hogy a P & O Ferriesnek nyújtott pénzügyi támogatás állami támogatásnak minősül az EK 92. cikk (jelenleg, módosítást követően EK 87. cikk) értelmében, és nem tesz eleget azoknak a feltételeknek, amelyek alapján összeegyeztethetőnek lehetne nyilvánítani a közös piaccal.

5 1993. október 13-i levelével a Bizottság közölte határozatát a spanyol kormánnyal és felszólította annak megerősítésére, hogy a szóban forgó támogatás címén teljesített valamennyi kifizetést mindaddig felfüggeszti, amíg a Bizottság el nem fogadja a végleges határozatot. Levelében felszólította továbbá a spanyol kormányt, hogy tegye meg észrevételeit, és bocsássa rendelkezésére a támogatás megítéléséhez szükséges valamennyi információt.

6 1993. november 10-i levelével a baszk kormány tájékoztatta a Bizottságot, hogy felfüggesztette az eredeti megállapodás végrehajtását.

7 A Spanyol Királyság által a P & O Ferriesnek nyújtott támogatásra vonatkozó eljárás megindításáról szólt a többi tagállamnak és az érdekelt feleknek címzett bizottsági közlemény, amelyet az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* (HL 1994. C 70., 5. o.) tettek közzé.

8 Az igazgatási eljárásban a P & O Ferries és a Bizottság megtárgyalta, milyen fajta megállapodást köthetnének a felek egymással. Többek között szó volt az eredeti megállapodást módosító tervezetről és az eredeti helyébe lépő új megállapodásra vonatkozó tervezetekről.

9 A Közlekedési Főigazgatóság közlekedési ágazatban nyújtott állami támogatásokért felelős egyik tisztviselőjének címzett 1995. március 27-i levelében a P & O Ferries megküldte a Bizottságnak azt az új megállapodást (a továbbiakban: új megállapodás), amelyet 1995. március 7-én a Diputación és a P & O Ferries az 1995–1998 közötti időszakra vonatkozó hatállyal kötött. Egy kísérőlevélből az is kitűnik, hogy a Diputaciónnak meg kellett kapnia a P & O Ferriesnek az eredeti megállapodás keretében rendelkezésére bocsátott összeg után járó kamatot.

10 Az új megállapodásban a Diputación kötelezte magát arra, hogy 1995. január és 1998. december között összesen 46 500 darab, a P & O Ferries által működtetett Bilbao–Portsmouth hajójáraton felhasználható utazási utalványt vásárol. Az állami hatóságok által fizetendő pénzbeli ellenérték felső határát 985 500 000 ESP-ben határozták meg, amelyből 300 000 000-t 1995-ben, 315 000 000-t 1996-ban, 198 000 000-t 1997-ben és 172 500 000-t 1998-ban kellett kifizetni. Az 1995-ös évre 20 000, 1996-ra 21 000, 1997-re 22 000, 1998-ra pedig 23 000 ESP-ben határozták meg az utasonkénti jegyárat. A Diputación hosszú távú vásárlási kötelezettségére tekintettel csökkentették ezeket a jegyárakat, és a 22 000 ESP referenciaár – az 1994-ben közzétett kereskedelmi

ár – évente 5%-kal növelt összege alapján számították ki, amely így 1995-ben 23 300 ESP, 1996-ban 24 500 ESP, 1997-ben 25 700 ESP és 1998-ban 26 895 ESP összeget tett ki.

11 Az új megállapodás ötödik pontja a következőket írta elő:

»[...] [a Diputación] ezennel megerősíti, hogy valamennyi szükséges intézkedést megtettek annak érdekében, hogy a megállapodás megfeleljen a vonatkozó jogszabályoknak, és különösen hogy a megállapodás ne ütközzék sem a nemzeti jogba, sem a versenykorlátozás tilalmára vonatkozó jogszabályokba, sem pedig a Római Szerződés 92. cikkébe, továbbá hogy valamennyi szükséges intézkedést megtettek a Római Szerződés 93. cikkének (3) bekezdésének teljesítése érdekében.«

12 1995. június 7-én a Bizottság elfogadta a P & O Ferriesnek nyújtott támogatásra vonatkozó vizsgálati eljárás befejezéséről szóló határozatát (a továbbiakban: 1995. június 7-i határozat).

13 Az 1995. június 7-i határozat szerint az új megállapodás több lényeges módosítást is eszközöl annak érdekében, hogy eleget tegyen a Bizottság által szabott feltételeknek. A baszk kormány már nem vett részt ebben a szerződésben. A Bizottság által közölt információk szerint a Diputación által megvásárolandó utazási utalványok számát egyes, csekélyebb jövedelemmel rendelkező és szociális és kulturális programokkal érintett csoportok – iskolai csoportok, fiatalkorúak, illetve idősek – előre látható érdeklődésére tekintettel állapították meg. Az utazási utalványok ára kevesebb volt, mint az érintett időszakra érvényes tájékoztató füzetben szereplő jegyár, a szokásos piaci gyakorlatnak megfelelően, amely szerint a jelentősebb felhasználóknak és kereskedelmi szolgáltatásoknak mennyiség utáni engedmény jár. A határozat azt is tartalmazza, hogy az új megállapodásból eltűntek az eredeti megállapodás további pontjai, amelyek a vizsgálatra okot adtak.

14 1995. június 7-i határozatában a Bizottság azt is megállapította, hogy az elért üzleti eredmények igazolták a P & O Ferries által javasolt szolgáltatás jövedelmezőségét, és azt, hogy ez utóbbi állami támogatás nélkül is folytatni tudta volna tevékenységét. Az új megállapodás szerint a P & O Ferries nem rendelkezik különleges jogokkal a bilbaói kikötőben, és saját hajóinak érkezési és indulási menetrendje szabja meg, hogy mikor élvez elsőbbséget a kikötésnél, és így a fennmaradó időben ténylegesen más hajók tudnak kikötni. A Bizottság szerint az új megállapodás, amely a helyi kompjáratot igénybe vevő lakosság érdekeit szolgálja, a nyújtott szolgáltatások díjszabása tekintetében a szokásos és tisztességes kereskedelmi kapcsolat megnyilvánulásának tekinthető.

15 A Bizottság ezért úgy ítélte meg, hogy az új megállpodás nem minősül állami támogatásnak és az 1993. szeptember 29-i eljárás befejezéséről határozott.

16 A T-14/96. sz., BAI kontra Bizottság ügyben 1999. január 28-án hozott ítéletében (EBHT 1999., II-139. o. [...]) az Elsőfokú Bíróság azzal az indokolással semmisítette meg az 1995. június 7-i határozatot, hogy a Bizottság tévesen értelmezte az EK-Szerződés 92. cikkének (1) bekezdését, amikor azt állapította meg, hogy az új megállapodás nem minősül állami támogatásnak.

17 1999. május 26-án a Bizottság az EK 88. cikk (2) bekezdés szerinti eljárás megindításáról határozott, hogy lehetővé tegye az érdekeltek számára észrevételeik előterjesztését a Bizottság által a[z] [fent hivatkozott BAI kontra Bizottság ügyben hozott] ítéletre tekintettel elfogadott álláspontra vonatkozóan (HL 1999. C 233., 22. o.). Erről 1999. június 16-i levelével tájékoztatta a Spanyol Királyságot. Megkapta egyes érdekelt felek észrevételeit, és megküldte ezeket a spanyol hatóságoknak, hogy nyilatkozzanak róluk. A spanyol hatóságok 1999. október 21-i levelükben fejtették ki érveiket, majd 2000. február 8-án és június 6-án további észrevételekkel egészítették ezt ki."

3 A megtámadott ítélet a következőképpen foglalja össze a megtámadott határozatot:

„18 A [megtámadott határozattal] a Bizottság azzal a megállapítással zárta le az EK 88. cikk szerinti eljárást, hogy a szóban forgó támogatás összeegyeztethetetlen a közös piaccal, és kötelezte a Spanyol Királyságot a támogatás visszatérítésére.

19 A megtámadott határozat szerint az utazási utalványok megvásárlásával a Diputación egyrészt az »Adineko« elnevezésű, személyre szabott költségátalányos utazásokra irányuló program keretében az idősebb vizcayai lakosok utazását kívánta támogatni, másrészt olyan vizcayai lakosok és intézmények közlekedését akarta megkönnyíteni, amelyek utaztatásakor egyedi feltételeknek kell érvényesülnie (például helyi hatóságok, egyesületek, szakiskolák és egyetemek). A határozatból az is következik, hogy az Adineko programot a baszk autonóm hatóságok azért hozták létre, hogy 1996-tól ezzel váltsák fel az »Inserso« elnevezésű, támogatott utazásokra irányuló nemzeti programot, amelyet évente körülbelül 15 000 vizcayai használt ki (a határozat 32–34., 48. és 51. preambulumbekezdése).

20 A támogatás értékelésekor a Bizottság megjegyzi, hogy a Diputación által megszerzett utazási utalványok számát nem a tényleges szükségletei alapján határozták meg. A Diputación által kifejtettekkel ellentétben a Bizottság szerint a P & O Ferriestől vásárolt utazási utalványok számát nem állapíthatták meg az Inserso program adatai alapján. A Bizottság a következőket állapította meg (49. preambulumbekezdés):

»[A Diputación] úgy határozott, hogy 1995-ben 15 000 utazási utalványt vásárol [a P & O Ferriestől], amikor is még részt vett az Inserso programban, amelyről azt állította, hogy Vizcayában 15000 személy vette igénybe. A baszk autonóm hatóságok nem szolgáltattak magyarázatot arra, hogy miért nőtt a kétszeresére a kereslet Vizcayában. Azt sem fejtették ki, hogy (15 000 helyett) miért csak 9000

és 7500 utazási utalványt adtak ki a program keretében 1997-ben és 1998-ban. Amikor [a Diputación] arról határozott, hogy megszerzi az adott számú utazási utalványt, nem tudta, hogy az Inserso programot továbbra is igénybe veszik a régió lakosai [bár a Diputación már nem vett részt a programban], és a programját nem fogják véghezvinni. A baszk autonóm hatóságok arra sem adtak magyarázatot, miért ingadozott ilyen mértékben hónapról hónapra a megvett utazási utalványok száma (például 1995 januárjában 750 utalványt szereztek, míg ugyanezen év februárjában 3000-et).«

21 A kiosztott utazási utalványok számával kapcsolatban a határozat megállapítja, hogy az Adineko keretében 1996 és 1998 között összesen 3532 utalványt adtak ki, a vizcayai lakosok és intézmények közlekedésének megkönnyítésére irányuló program keretében 1995 és 1998 között pedig 12 520 utalványt (50. és 51. preambulumbekezdés).

22 A Bizottság végül megjegyzi, hogy az új megállapodásban több olyan rendelkezés szerepel, amely szokatlan egy utazási utalványok megszerzésére irányuló megállapodásnál, így például megemlíti, hogy a megállapodás meghatározza azt, hogy a P & O Ferriesnek hetente, illetve évente hány utat kell lebonyolítania; hogy a Diputación beleegyezése szükséges akkor, ha a P & O Ferries másik hajót kíván választani az utaztatáshoz; a megállapodás továbbá meghatározott feltételeket állapít meg, mint például a legénység állampolgársága, illetve a javak és a szolgáltatások eredete (52. preambulumbekezdés).

23 A Bizottság ezek alapján a következőket állapította meg (53. preambulumbekezdés):

»[Az új megállapodás] nem a baszk autonóm hatóságok által hivatkozott tényleges szociális követelményeknek felel meg, és nem minősül szokásos kereskedelmi ügyletnek sem, hanem inkább a hajózási társaságnak nyújtott támogatásnak tekinthető. Nem mond ellent ennek az sem, hogy az [eredeti megállapodás] alapján és az [új megállapodás] alapján nyújtott összegek igen

közel állnak egymáshoz. A hatóságok létrehoztak egy második programot, amely révén a hajózási társaság továbbra is az 1992-ben ígért támogatási szinten maradhatott.«

24 Az EK 87. cikk (2) és (3) bekezdésben foglalt mentességek alkalmazhatóságát illetően a Bizottság úgy véli, hogy ezek egyike sem alkalmazható a jelen ügyben (56–73. preambulumbekezdés).

25 A támogatás visszatérítettésével kapcsolatban a Bizottság elutasítja az az érvet, amely szerint e visszatérítettés meghiúsítaná a Diputación és a P & O Ferries jogos bizalmát. A Bizottság e tekintetben a Bíróság C-169/95. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 1997. január 14-én hozott ítéletének (EBHT 1997., I-135. o.) 51–54. pontjára hivatkozik és teljes egészében idézi is. Azt is előadja, hogy az 1995. június 7-i határozatot határidőn belül megtámadták, majd az Elsőfokú Bíróság megsemmisítette, valamint hogy a határozatot még azelőtt hajtották végre, hogy a Bizottság elfogadta volna erről a végleges határozatot, és hogy a tagállam egyáltalán nem jelentette be érvényesen az EK 88. cikk (3) bekezdése alapján (74–78. preambulumbekezdés).

26 A megtámadott határozat 1. cikke szerint:

»A Spanyolország által a [P & O Ferriesnek] nyújtott 985 500 000 spanyol pezeta értékű állami támogatás összeegyeztethetetlen a közös piaccal.«

27 A megtámadott határozat 2. cikke így szól:

»(1) Spanyolország megtesz minden szükséges intézkedést annak érdekében, hogy a kedvezményezett visszatérítse az 1. cikkben említett, jogellenesen nyújtott támogatást.

(2) A támogatást a nemzeti jogban előírt eljárásoknak megfelelően, haladéktalanul vissza kell téríttetni, amennyiben azok lehetővé teszik a jelen határozat azonnali és tényleges végrehajtását. A visszatérítendő támogatás összege mellett a támogatások rendelkezésre állásától a visszatérítésük napjáig tartó időre járó kamatokat is ki kell fizetni. A kamatokat a regionális célú támogatások esetében a támogatástartalom kiszámítására használt referencia-kamatláb alapján kell kiszámítani.«

Az Elsőfokú Bíróság előtti eljárás és a megtámadott határozat

4 Az Elsőfokú Bírósághoz 2001. május 25-én és 31-én benyújtott keresetével a P & O Ferries (T-116/01) és a Diputación (T-118/01) a megtámadott határozat 2. cikkének, illetve a határozat teljes egészében történő megsemmisítésére irányuló keresetet nyújtott be. Az Elsőfokú Bíróság megengedte, hogy a P & O Ferriesnek a Diputációnt támogatva beavatkozzék a T-118/01. sz. ügyben. A Diputációnnak pedig megengedte, hogy a P & O Ferriest támogatva beavatkozzék a T-116/01. sz. ügyben.

5 2003. január 20-i végzésével az Elsőfokú Bíróság a szóbeli szakasz lefolytatása és az eljárást befejező ítélet meghozatala céljából egyesítette a két ügyet.

6 A megtámadott ítéletben az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy az új megállapodás nem érintette lényegében az eredeti megállapodással bevezetett támogatást, és hogy ez a két megállapodás egyetlen támogatást létesített, amelyet 1992-ben, a Bizottságnak történő előzetes bejelentés nélkül, az EK 88. cikk (3) bekezdés megsértésével hoztak létre és hajtottak végre.

7 Az Elsőfokú Bíróság ebből többek között arra a következtetésre jut, hogy a Bizottság ilyen esetben nem köteles bizonyítani a támogatásnak a versenyre és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt tényleges hatását, és hogy jogosan követeli meg az ilyen támogatás visszatéríttetését, ezt a bizalomvédelem elve sem akadályozza. Úgy

ítélte meg továbbá, hogy mivel a spanyol hatóságok elmulasztották bejelenteni a Bizottságnak a vitatott támogatást, így a jelen ügyben nem hivatkozhatnak a Bíróság 120/73. sz. Lorenz-ügyben 1973. december 11-én hozott ítéletében (EBHT 1973., 1471. o.) megfogalmazott, határidőre vonatkozó szabályra. Az Elsőfokú Bíróság azt is előadja, hogy mivel az említett támogatást a Bizottságnak történő bejelentés nélkül hajtották végre, ez utóbbi nem volt köteles megindokolni a visszatérítésre kötelező határozatát.

8 Máskülönben az Elsőfokú Bíróság úgy véli, hogy a fent hivatkozott BAI kontra Bizottság ügyben hozott ítélethez kapcsolódó anyagi jogerő nem akadálya a P & O Ferries és a Diputación által hivatkozott jogalapok vizsgálatának, amelyek szerint többek között az új megállapodás nem minősül állami támogatásnak az EK 87. cikk (1) bekezdés értelmében, továbbá hogy ezek a jogalapok nem megalapozottak.

9 Az Elsőfokú Bíróság végül elutasította a többi jogalapot. Többek között úgy ítélte meg, hogy a Bizottság jogosan állapította meg azt, hogy a vitatott támogatást nem a termékek eredetéhez kapcsolódó megkülönböztetés nélkül nyújtották az egyes fogyasztóknak, és ezáltal nem teljesültek az EK 87. cikk (2) bekezdés a) pontban meghatározott feltételek.

10 Következésképpen az Elsőfokú Bíróság elutasította a keresetet és a P & O Ferriest és a Diputaciónt a saját és a Bizottság részéről felmerült költségek viselésére kötelezte.

A Bíróság előtti eljárás és a felek kérelmei

11 A P & O Ferries azt kéri, hogy a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet és utalja vissza az ügyet az Elsőfokú Bíróság elé, hogy határozzon a megtámadott határozat 2. cikkének – amellyel a Bizottság a támogatás visszatéríttetését rendelte el – jogszerűségéről;

– kötelezze a Bizottságot a fellebbezési eljárás költségének viselésére.

12 A Diputación azt kéri, hogy a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;

– ha a jogvita állása engedi, határozzon a jogvitáról és semmisítse meg a megtámadott határozatot, vagy másodlagosan, semmisítse meg az említett határozat 2. cikkét;

– másodlagosan utalja vissza az ügyet az Elsőfokú Bíróság elé;

– kötelezze a Bizottságot az elsőfokú eljárás és a fellebbezési eljárás költségeinek viselésére.

13 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

– nyilvánítsa a Diputación fellebbezését elfogadhatatlannak, vagy másodlagosan utasítsa azt el, mint megalapozatlant;

– – utasítsa el a P & O Ferries fellebbezését;

– – kötelezze a P & O Ferriest és a Diputaciónt a költségek viselésére.

14 2005. július 27-i végzésével a harmadik tanács elnöke az eljárási szabályzat 43. cikke alapján a szóbeli szakasz lefolytatása és az eljárást befejező ítélet meghozatala céljából elrendelte a jelen ügyek egyesítését.

A fellebbezésekről

15 A C-442/03. P. sz. ügyben a P & O Ferries hét jogalapot ad elő.

16 A C-472/03. P. sz. ügyben a Diputación kilenc jogalapot hoz fel. Ezzel a fellebbezéssel szemben a Bizottság elfogadhatatlansági kifogást terjeszt elő.

17 E fellebbezések megvizsgálása tekintetében a következőket kell elemezni:

– a Diputación fellebbezése elfogadhatóságának kérdését;

– a P & O Ferriesnek fizetett összegek állami támogatásnak minősítésére vonatkozó jogalapokat;

– az arra vonatkozó jogalapokat, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen ítélte meg úgy, hogy a vitatott támogatást nem jelentették be jogszerűen a Bizottságnak;

– az azokra a következményekre vonatkozó jogalapokat, amelyeket az Elsőfokú Bíróság a bejelentés elmaradásából vont le, és

– azt a jogalapot, miszerint az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy vélte, hogy az említett támogatás nem egyeztethető össze a szerződéssel.

A Diputación fellebbezésének elfogadhatóságáról

A felek érvei

18 A Bizottság előadja, hogy a fellebbezést késedelmesen nyújtották be, és ezért elfogadhatatlan. Igaz, hogy a Diputación a 2003. augusztus 5-én kihirdetett ítélet 2003. szeptember 1-jei kézhezvételét igazolta vissza, amelyből arra lehet következtetni, hogy a fellebbezést a megszabott határidőn belül nyújtotta be. Mindazonáltal több szempont is azt támasztja alá, hogya Diputación azzal, hogy ilyen késedelmesen igazolta az ítélet kézhezvételét, súlyos hanyagságot tanúsított, sőt mesterségesen meghosszabbította a fellebbezés előkészítésére nyitva álló határidőt. Megsértette ezzel az ésszerű határidő betartásának követelményét, amely az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 100. cikkének 2. §-ából és 79. cikkének 2. §-ából is levezethető. A feleket ugyanis az Elsőfokú Bíróság Hivatala 2003. július 7-én kelt levelével tájékoztatta a megtámadott ítélet kihirdetésének időpontjáról. A Bizottság és a P & O Ferries az ítélet 2003. augusztus 12-én, illetve 13-án történt kézhezvételét igazolta vissza. A sajtóközleményt a Diputación 2003. augusztus 5-én tette közé, és jelezte benne, hogy fellebbezést fog benyújtani a keresetét elutasító ítélet ellen, ez pedig azt bizonyítja, hogy a fellebbező már jóval 2003. szeptember 1-jét megelőzően tudomást szerzett az ítéletről.

19 A Diputación számára nem férhet kétség a fellebbezés elfogadhatóságához. A megtámadott ítéletet az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 100. cikkének 1. §-ában

foglalt feltételek szerint kézbesítették, és a fellebbezés 2003. szeptember 1-jén kezdődött határidejét is betartották. Az eljárási szabályzat 100. cikkének 2. §-a és 79. cikkének 2. §-a, amelyre a Bizottság hivatkozik, nem alkalmazható az ítéletek kézbesítésére, és így nem releváns. Mindenesetre nem nyert bizonyítást az, hogy a fellebbező jogi képviselőit faxon, a megtámadott ítélet másolatának megküldésével értesítették volna, és így ezek a cikkek vonatkozhatnak a jelen ügyre. Másfelől a fellebbezési határidő nem attól a naptól kezdődik, amikor a felek tudomást szereznek az általuk vitatott ítéletről. Ha ez így lenne, akkor ez a határidő az Elsőfokú Bíróság ítéletei kihirdetésének napján kezdődne, amennyiben az ítéletek ettől a naptól kezdve hozzáférhetőek az interneten, és ez nem állna összhangban az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 101. cikke 1. §-ának a) pontjával összefüggésben értelmezett 100. cikkének rendelkezéseivel. A fellebbező végül megjegyzi, hogy az az időszak, mialatt a Bizottság szerint be kellett volna nyújtania fellebbezését, jogi képviselői éves szabadságának idejére esett, amely a törvénykezési szünetnek felel meg.

20 Viszonválaszában a Bizottság a fellebbezés elkésettségére vonatkozó érveit adja elő. Mivel a Diputaciónnak nem volt kézbesítési címe Luxemburgban, a megtámadott ítéletet az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 100. cikkének 1. §-a szerint ajánlott, tértivevényes postai küldeményként kellett kézbesíteni. Ezenkívül 2003. augusztus 5-én a Diputación elismerte, hogy a Bíróság internetes oldaláról tudomást szerzett a megtámadott ítéletről, és ennélfogva az eljárási szabályzat 100. cikke 2. §-ának megfelelően „távközlési eszköz útján" értesítették az ítélet kézbesítéséről. Ennélfogva alkalmazható a 100. cikk 2. § második bekezdésében foglalt vélelem, miszerint a luxemburgi postahivatalnál történő feladást követő tizedik napon a kézbesítést teljesítettnek kell tekinteni. E rendelkezés alapján ez a vélelem csak akkor dönthető meg, ha a tértivevényen a vélelmezettnél korábbi dátum szerepel. Mivel a Diputación 2003. szeptember 1-jén történt kézbesítést igazolt vissza, így ez nem dönti meg a vélelmet. A Bíróság ennek megfelelően értelmezi az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatát (C-369/03. P. sz., Forum des Migrants kontra Bizottság ügyben 2004. február 19-én hozott végzés [EBHT 2004., I-1981. o.] 10. és 11. pontja). Mivel az a vélelem áll fenn, hogy a fellebbezőnek legkésőbb 2003. augusztus 17-én kézbesítették a megtámadott ítéletet és a fellebbezés határideje 2003. október 27-én járt le, a 2003. november 10-én benyújtott jelen ítélet elfogadhatatlan.

A Bíróság álláspontja

21 Az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 44. cikke 2. §-ának harmadik bekezdése értelmében, ha a keresetlevélben nem jelölnek meg kézbesítési címet az Elsőfokú Bíróság székhelyén, ahogyan azt az eljárási szabályzat 44. cikke 2. §-ának első bekezdése meghatározza, és az ügyvéd vagy meghatalmazott nem járul hozzá ahhoz, hogy a kézbesítést részére faxon vagy más távközlési eszköz útján teljesítsék, mint azt az eljárási szabályzat 44. cikke 2. §-ának második bekezdése lehetővé teszi, az érintett félnek szánt valamennyi – az eljárással kapcsolatos – kézbesítést ajánlott levélként kell teljesíteni, és az eljárási szabályzat 100. cikkének 1. §-ától eltérően az ajánlott levélnek az Elsőfokú Bíróság székhelye szerinti postahivatalnál történő feladásával a kézbesítést szabályszerűen teljesítettnek kell tekinteni.

22 A jelen jogvitában bizonyossággal megállapítható, hogy a Diputación nem rendelkezik luxemburgi kézbesítési címmel az Elsőfokú Bíróság előtti eljárás céljára. Így tehát nem élt a fent említett 44. cikk 2. §-ának második bekezdésében biztosított lehetőséggel. Az Elsőfokú Bírósághoz előterjesztett keresetlevelének első oldalán azonban előadta, hogy ügyvédei hozzájárulnak ahhoz, hogy a kézbesítést részükre az eljárási szabályzat 44. cikke 2. §-ának második bekezdése szerint faxon teljesítsék. Ennélfogva az eljárási szabályzat 44. cikke 2. §-ának harmadik bekezdése nem alkalmazható (lásd e tekintetben a C-360/02. P. sz., Ripa di Meana kontra Parlament ügyben 2004. október 29-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-10339. o.] 21. pontját).

23 Ilyen feltételek mellett a megtámadott ítélet kézbesítésének módjára csak az eljárási szabályzat 100. cikke 2. §-ának második bekezdése vonatkozik, miszerint az Elsőfokú Bíróság ítéleteit és végzéseit a címzettnek kézbesítési cím hiányában vagy a szóban forgó ítélet vagy végzés hivatalvezető által hitelesített másolatának ajánlott, tértivevényes postai küldeményként történő eljuttatásával, vagy a másolat elismervény ellenében személyesen történő átadásával kézbesítik (lásd e tekintetben a fent hivatkozott Ripa di Meana kontra Parlament ügyben hozott ítélet 22. pontját). Ugyanezen rendelkezés szerint az ajánlott levélnek az Elsőfokú Bíróság székhelye szerinti postahivatalnál történő feladását követő tizedik napon a kézbesítést teljesítettnek kell tekinteni.

24 A fent hivatkozott 100. cikk 2. § második bekezdés szerint ezzel szemben a címzettet „faxon vagy más távközlési eszköz útján értesítik" az elküldésről vagy az átadásról. Ebből a megfogalmazásból az következik, hogy az értesítés olyan alakiság, amelynek végrehajtása kizárólag az ítéletek és végzések kézbesítéséért felelős szervezeti egység, azaz az Elsőfokú Bíróság Hivatalának feladata.

25 Ezenkívül az említett rendelkezés szerint az a szabály, miszerint az ajánlott levélnek a postahivatalnál történő feladását követő tizedik napon a kézbesítést a címzettnek teljesítettnek kell tekinteni, nem alkalmazható többek között akkor, ha a címzett a faxon vagy más távközlési eszköz útján történt értesítést követő három héten belül tájékoztatja a hivatalvezetőt, hogy a kézbesítést részére nem teljesítették. A címzett faxon vagy más távközlési eszköz útján történő értesítése tehát olyan lényeges alakiság, amely önmagában biztosítja a kézbesítés szabályszerűségét. Ha ugyanis a hivatalvezető nem értesítené az így meghatározott feltételek szerint a címzettet, ez utóbbi nem vitathatná a postai küldemény vélelmezett napját, és nem érvényesülne az a rendelkezés, amely ezt a lehetőséget biztosítja a címzettnek.

26 Ezekből a megfontolásokból az következik, hogy mivel az Elsőfokú Bíróság Hivatala nem értesítette a címzettet, a kérdéses ítéletet vagy végzést nem lehet a luxemburgi postahivatalnál történő feladását követő tizedik napon a címzettnek teljesítettnek tekinteni. Ilyen esetben az ítélet vagy a végzés kézbesítésének napja, amelytől a fellebbezési határidőt számítani kell, az a nap, amelyen a címzett visszaigazolja a neki küldött ajánlott levél kézhezvételét vagy a szóban forgó ítélet vagy végzés elismervény ellenében részére történő személyes átadását.

27 A jelen ügyben egyrészt megállapítható, hogy az Elsőfokú Bíróság Hivatala sem faxon, sem más távközlési eszköz útján nem értesítette a Diputaciónt arról, hogy ajánlott levélben kézbesítették neki a megtámadott ítéletet, és ennek következtében ezt a küldeményt a luxemburgi postahivatalnál történő feladását követő tizedik napon a címzettnek teljesítettnek kell tekinteni. Igaz ugyan, hogy a megtámadott ítélet kihirdetésének napján a Diputación a honlapjára feltett sajtóközleményben jelezte, hogy – valószínűleg a Bíróság internetes honlapjának köszönhetően – tudomást szerzett a megtámadott ítéletről. Ez a körülmény azonban a Bizottság

állításával ellentétben nem bizonyíthatja azt, hogy a Diputaciónt az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 100. cikke 2. §-ának második bekezdésében foglaltaknak megfelelően „értesítették" az ítélet kézbesítéséről. A Bizottság arra az értelmezésre sem hivatkozhat eredményesen, amelyet a Bíróság a fent hivatkozott Forum des Migrants kontra Bizottság ügyben az említett eljárási szabályzatra vonatkozóan elfogadott, itt ugyanis a Bíróság csak az eljárási szabályzat 44. cikke 2. §-a harmadik bekezdésének alkalmazását illetően foglalt állást, amely rendelkezés viszont – mint korábban már kifejtésre került – nem releváns a jelen ügyben.

28 A Diputación másrészt ellentmondás nélkül előadta, hogy az ítélet 2003. szeptember 1-jén történt kézhezvételét igazolta vissza. Fellebbezése benyújtására ettől a naptól számítva két hónap állt a rendelkezésére, a távolságra tekintettel meghosszabbítva a Bíróság eljárási szabályzata 81. cikkének 2. §-a szerinti tíznapos átalányhatáridővel. A fellebbezésre nyitva álló határidő tehát 2003. november 10-én járt le. Az ezen a napon előterjesztett fellebbezés tehát nem tekinthető elkésettnek.

29 A fentiekből következően a Bizottság által előterjesztett elfogadhatatlansági kifogást tehát el kell utasítani.

A P & O Ferriesnek kifizetett összegek állami támogatásnak minősítésére vonatkozó jogalapok

A felek érvei

30 Ezeket a jogalapokat a Diputación a C-471/03. P. sz. ügyben, fellebbezési kérelmei alátámasztására adta elő.

31 Az első, második és harmadik jogalappal a Diputación arra hivatkozik, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor azt állapította meg, hogy a Bizottság jogszerűen minősíthette állami támogatásnak a P & O Ferriesnek kifizetett összegeket.

32 Az első jogalapot arra alapítja, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor a hatósági intézkedés szükségességére vonatkozó kritériumot vett figyelembe annak megállapításakor, hogy a Diputación szokásos piaci feltételek mellett működő magánbefektetőként járt-e el.

33 Egyrészt az állami intézkedés célkitűzéseinek szubjektív vizsgálatán alapuló ezen kritérium nem egyeztethető össze az ítélkezési gyakorlattal (lásd különösen a C-480/98. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2000. október 12-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-8717. o.] 16. pontját). A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az Elsőfokú Bíróságnak csak azt az egy kritériumot kell alapul vennie, amelyik az érintett állami gazdasági szereplő és a magánbefektető magatartásának összehasonlításából adódik, figyelembe véve ezen állami gazdasági szereplő magatartásának objektív és ellenőrizhető szempontok alapján történő gazdasági elemzését (lásd különösen a C-83/01. P., C-93/01. P. és C-94/01. P. sz., Chronopost és társai kontra Ufex és társai egyesített ügyekben 2003. július 3-án hozott ítéletet [EBHT 2003., I-6993. o.]). Ha szolgáltatások vásárlásáról van szó, mint a jelen ügyben, nem merül fel támogatási elem, ha az ügylet szokásos piaci árviszonyok mellett megy végbe. Az új megállapodás e tekintetben hasonló volt a hajózási társaságok és a gazdasági szereplők között általában megkötött szerződésekhez.

34 Másrészt mivel az Elsőfokú Bíróság ilyen szubjektív kritériumot alkalmazott, ez ahhoz vezetett, hogy nem vette figyelembe azt a szabályt, miszerint az állami magatartás gazdasági ésszerűségét arra az időszakra vonatkozóan kell megítélni, amelyben a vitatott intézkedéseket hozták (a C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2002. május 16-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-4397. o.] 71. pontja). Az Elsőfokú Bíróság tévesen vett alapul egy későbbi helyzetet annak megállapításakor, hogy „ténylegesen és valóságosan" szüksége volt-e a Diputációnnak a vitatott utazási utalványok megvásárlására. A megtámadott ítélet 118. pontjában éppígy nincsen jelentősége az Elsőfokú Bíróság azon érvének sem, miszerint ennek a szükségletnek a meglétét pályázati felhívás hiányában még inkább bizonyítani kell.

35 Ha elfogadnánk az állami beavtkozás szükségessére vonatkozó kritérium alkalmazását, úgy az elfogadhatatlan különbséget eredményezne az állami és a magánszféra gazdasági szereplőinek megítélése között, és sértené a jogbiztonság és a bizolomvédelem elvét. Ha az állami intézkedést utóbb szükségtelennek minősítenék, az érintett magánszolgáltatónak abban az esetben is vissza kellene térítenie a kapott összeget, ha az hosszútávon megfelelne a szokásos piaci viszonyoknak, figyelembe véve az EK-Szerződés 88. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 15. cikkében foglalt tízéves jogvesztő határidőt. Ez a kritérium valamennyi állami intézkedéstervezet általános bejelentési kötelezettségéhez vezetne, annak érdekében, hogy a Bizottság nyilatkozhasson az intézkedések igazolt voltáról.

36 A második jogalapot arra alapítja, hogy az Elsőfokú Bíróság pontatlanul alkalmazta az EK 87. cikket, amikor a megtámadott ítélet 137. pontjában azt állapította meg, hogy mivel a jelen ügyben nem volt szükséges megvásárolni az utazási utalványokat, ezért állami támogatásról van szó. Az Elsőfokú Bíróság előtt bizonyítást nyert, hogy szükség volt az utazási utalványok megvásárlására. Az a tény, hogy az utalványokat felhasználták, alátámasztja azt, hogy szükség volt rájuk. Az utazási utalványra kifizetett összegeket ezért nem kellett volna állami támogatásnak minősíteni. A felhasználásra még nem került utalványokra kifizetett összegeket sem kellett volna az Elsőfokú Bíróságnak a megtámadott ítélet 134. pontjában állami támogatásnak minősítenie. Az új megállapodásból ugyanis az következik, hogy az utalványokat még 1998 után is fel lehetett használni. Az összes utalvány után kifizetett összeg tehát teljes mértékben megfelel az ezt finanszírozó helyhatósági szerv közérdekű szolgáltatásainak, mivel a P & O Ferries továbbra is tartozik ezekkel a szolgáltatásokkal a Diputaciónnak. A vizsgálati eljárásnak a fent hivatkozott BAI kontra Bizottság ügyben hozott ítélet meghozatalát követő megindítása volt az oka annak, hogy az elővigyázatosság kedvéért beszüntették az utalványok felhasználását ebben az időszakban, a Bizottság végleges határozatának meghozataláig. Az Elsőfokú Bíróság tehát tévesen tagadta meg ennek a bizonyítéknak a figyelembevételét, és jutott a megtámadott ítélet 121. pontjában arra a megállapításra, hogy az új megállapodást nem „tényleges" igények kielégítésére kötötték. A megtámadott ítélet 128–130. pontjában szereplő megállapítások, amelyek a felhasznált utalványok számára, a választott úticélokra és az éghajlati viszonyokra vonatkoznak, nyilvánvalóan hibásak, mivel az Elsőfokú Bíróság pontatlanul értékelte az eléterjesztett bizonyítékokat.

37 A harmadik jogalapot arra alapítja, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor azt állapította meg, hogy a Bizottság jogszerűen minősítehette állami támogatásnak a teljes kifizetett összeget, beleértve a felhasznált utalványok után kifizetett összeget is. A Bizottságnek le kellett volna folytatnia a kötelező gazdasági vizsgálatot és arra a megállapításra kellett volna jutnia, hogy egy végbement szolgáltatásért, a piaci áron kifizetett összeg nem tekinthető gazdasági előnynek és így nem minősül állami támogatásnak.

A Bíróság álláspontja

38 Mielőtt az EK 87. cikk (1) bekezdés megsértésére alapított, a szóban forgó intézkedés állami támogatásnak minősítésére vonatkozó, három részre tagolt jogalapra irányította volna figyelmét, az Elsőfokú Bíróság a Bizottságnak az e jogalappal szemben előterjesztett elfogadhatatlansági kifogását vizsgálta meg. A Bizottság szerint ez a jogalap megkérdőjelezi a fent hivatkozott BAI kontra Bizottság ügyben hozott ítélet anyagi jogerejét, és ebből következően nem képezheti vizsgálat tárgyát.

39 Az Elsőfokú Bíróság elfogadhatónak nyilvánította ezt a jogalapot. Az alapján jutott erre a megállapításra, hogy a megtámadott ítélet 77. pontjában kimondta, hogy egy ítélet anyagi jogereje akkor képezheti akadályát a kereset elfogadhatóságának, amennyiben a szóban forgó ítélet alapjául szolgáló korábbi keresetet ugyanazok a felek indították egymás ellen, ugyanaz a tárgya és ugyanazon a jogcímen alapszik. A megtámadott ítélet 79. és 80. pontjában kifejtette továbbá, hogy a Diputación keresetének, amely másik jogi aktus ellen irányul, mint amely a fent hivatkozott BAI kontra Bizottság ügyben hozott ítélet alapjául szolgált, nem ugyanaz a tárgya, mint az ezen ítélet alapját képező ügyben előterjesztett keresetnek, és nem ugyanazok a felek indították egymás ellen.

40 Amikor az Elsőfokú Bíróság így határozott, tévedett a fent hivatkozott BAI kontra Bizottság ügyben hozott ítélet jogerejét illetően.

41 Az Elsőfokú Bíróság megállapításával ellentétben a fent hivatkozott BAI kontra Bizottság ügyben hozott ítélet nemcsak relatív anyagi jogerővel rendelkezett, kizárva ezzel az ugyanazon tárgyban, ugyanazon felek között és ugyanazon a jogcímen indított új kereseteket. Ehhez az ítélethez az abszolút anyagi jogerő is járult, amely kizárta azt, hogy a már elbírált jogkérdéseket újból az Elsőfokú Bíróság elé terjesszék és az megvizsgálja ezeket.

42 A fent hivatkozott BAI kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság megsemmisítette az 1995. június 7-i határozatot, amelyben a Bizottság azt állapította meg, hogy az új megállapodás nem minősül állami támogatásnak, és ebből következően úgy határozott, hogy lezárja a Ferries Golfo de Vizcayának nyújtott támogatásokra vonatkozóan indított vizsgálati eljárást.

43 A határozat megsemmisítése minden személyre kiterjedően, visszamenőleges hatállyal eltörölte az 1995. június 7-i határozatot. Az ilyen megsemmisítő ítélet így erga omnes hatállyal bír, amely abszolút anyagi jogerőt biztosít számára (lásd különösen az 1/54. sz., Franciaország kontra Főhatóság ügyben 1954. december 21-én hozott ítéletet [EBHT 1954. 7., 34. o.]; a 2/54. sz., Olaszország kontra Főhatóság ügyben 1954. december 21-én hozott ítéletet [EBHT 1954. 73., 104. o.]; a 3/54. sz., Assider kontra Főhatóság ügyben 1955. február 11-én hozott ítéletet [EBHT 1955. 123. o.], és a C-310/97. P. sz., Bizottság kontra Assidomän Kraft Products és társai ügyben 1999. szeptember 14-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-5363. o.] 54. pontját).

44 Ez a jogerő nemcsak a fent hivatkozott BAI kontra Bizottság ügyben hozott ítélet rendelkező részére vonatkozik. Kiterjed az ítélet indokolására is, amely a rendelkező rész szükséges alátámasztását alkotja, és ennélfogva elválaszthatatlan tőle (lásd e tekintetben a 97/86., 193/86., 99/86. és 215/86. sz., Asteris és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1988. április 26-án hozott ítélet [EBHT 1988., 2181. o.] 27. pontját, és a fent hivatkozott Bizottság kontra Assidomän Kraft Products és társai ügyben hozott ítélet 54. pontját).

45 Azonkívül az abszolút anyagi jogerő kérdése az eljárásgátló okok körébe tartozik, és így a bírónak hivatalból kell figyelembe vennie.

46 A jelen ügyben az 1995. június 7-i határozat megsemmisítésekor az Elsőfokú Bíróság különösen a fent hivatkozott BAI kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 80. pontját vette alapul annak megállapításánál, miszerint az új megállapodás „nem minősül szokásos kereskedelmi ügyletnek", és az említett ítélet 81. pontját azzal kapcsolatban, hogy „a spanyol hatóságok esetleges kulturális és szociális célkitűzései nem játszanak szerepet a[z új megállapodásnak a] Szerződés 92. cikkének (1) bekezdése szerinti [jelenleg, módosítást követően EK 87. cikk (1) bekezdés] minősítés[é]nél". Az ítélet 82. pontjában az Elsőfokú Bíróság végül úgy ítélte meg, hogy „a Bizottság értékelése, miszerint [az új megállapodás] nem minősül állami támogatásnak, a Szerződés 92. cikke (1) bekezdésének hibás értelmezésén alapul", és „[e]nnélfogva a Ferries Golfo de Vizcayának nyújtott támogatásokra vonatkozóan indított vizsgálati eljárást lezáró határozat megsérti ezt a rendelkezést és meg kell semmisíteni".

47 A fent hivatkozott BAI kontra Bizottság ügyben hozott ítéletet nem fellebbezték meg, és ebből következően mind a rendelkező része, mind az indokolása végleges.

48 Ennek az ítéletnek az indokolásából az következik, hogy a Bizottságnak az EK 87. cikk (1) bekezdés értelmében állami támogatásnak kellett volna minősítenie a vitatott támogatásokat, és a megsemmisítést követően újra meg kellett volna indítania a támogatásokra vonatkozó vizsgálati eljárást.

49 Eleget téve az ítéletnek, a Bizottság – ahogy arra kötelezték – újra megindította a vitatott támogatások Szerződéssel való összeegyeztethetőségének vizsgálatára vonatkozó eljárást. A megtámadott határozattal egyrészt megerősítette az állami támogatásnak minősülést, amelyet az Elsőfokú Bíróság a fent hivatkozott BAI kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben elismert, másrészt azt állapította meg, hogy a vitatott támogatások nem egyeztethetők össze a Szerződéssel. A Bizottság tehát ugyanazokról az intézkedésekről nyilatkozott, mint amelyek állami támogatásnak minősítése a fent hivatkozott BAI kontra Bizottság ügyben hozott ítélethez vezetett.

50 Ilyen feltételek mellett amikor a Diputación a megtámadott határozattal szemben keresetet nyújtott be hozzá, az Elsőfokú Bíróság csak úgy vizsgálhatta újból az arra alapított jogalapokat, miszerint a vitatott támogatások nem minősülnek állami támogatásnak, hogy nem vette figyelembe a fent hivatkozott BAI kontra Bizottság ügyben hozott ítélet hatályát. Következésképpen az Elsőfokú Bíróság a határozat meghozatalakor figyelmen kívül hagyta korábbi ítéletének abszolút anyagi jogerejét.

51 Következésképpen a megtámadott ítélet téves jogalkalmazást tartalmaz, amennyiben az EK 87. cikk (1) bekezdés megsértésére alapított, három részre tagolt, a vitatott támogatások állami támogatásnak minősítését kifogásoló jogalapot vizsgálta. Ebből a hibából mindazonáltal nem következik az, hogy ne lenne helytálló a megtámadott ítélet rendelkező része.

52 A fenti megállapításokból az következik, hogy a fent hivatkozott BAI kontra Bizottság ügyben hozott ítéletre figyelemmel a Bíróság nem vizsgálhatja a Diputación fellebbezésének első három jogalapját. E jogalapok hatástalanok, és el kell ezeket utasítani.

Az arra alapított jogalapokról, miszerint az Elsőfokú Bíróság tévesen állapította meg, hogy a vitatott támogatásokat nem jelentették be jogszerűen a Bizottságnak

53 A fellebbezés jogalapjainak vizsgálatát megelőzően az Elsőfokú Bíróság szükségesnek tartotta azzal a kérdéssel foglalkozni, hogy a megtámadott határozat tárgyául szolgáló támogatást az EK 88. cikk (3) bekezdés szerint nyújtották-e, és így jogszerű támogatásról van-e szó.

54 Az Elsőfokú Bíróság egyrészt az új megállapodás alkalmazási körére, másrészt a bejelentése elmaradására vonatkozó szempontok két csoportja alapján jutott arra a megállapításra, hogy ez a támogatás jogellenes volt.

55 Az Elsőfokú Bíróság egyrészt úgy vélte, hogy a vitatott támogatást 1992-ben a Bizottságnak történő előzetes bejelentés nélkül hajtották végre, és az új megállapodás lényegében nem változtatott rajta. A megtámadott ítélet 58. pontjában ezért rámutatott arra, hogy „a megtámadott határozatból egyértelműen következik, és a felek által a jelen eljárásban szolgáltatott magyarázatok is megerősítik, hogy az eredeti és az új megállapodás egy támogatásnak minősül, amelyet az eredeti megállapodás keretében, a Bizottságnak történő előzetes bejelentés nélkül 1992-ben vezettek be és hajtottak végre." Az Elsőfokú Bíróság ezután a megtámadott ítélet 59. és 60. pontjában úgy véli, hogy az „új megállapodás az eredeti megállapodás egyszerű módosításának minősül", amelyet „azzal a céllal készítettek, hogy az utóbbi helyébe lépjen", és hogy az eredeti megállapodásnak az új megállapodásból eredő módosításai „lényegében nem érintik a támogatást ahhoz képest, ahogyan az eredeti megállapodás létrehozta". Az említett ítélet 74. pontjában az Elsőfokú Bíróság kifejtette, hogy „az 1993. szeptember 29-én megindított és az 1995. június 7-i határozattal lezárt eljárás kizárólag az eredeti megállapodásra vonatkozott".

56 Másrészt az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy az új megállapodást nem jelentették be szabályszerűen a Bizottságnak, többek között azért, mert az 1995. március 27-i levél, amelyet a P & O Ferries ügyvédei küldtek, nem pedig a spanyol kormány, nem vizsgálható a támogatás bejelentéseként. A megtámadott ítélet 70. pontjában az Elsőfokú Bíróság hasonlóképpen megjegyzi, hogy „semmi esetre sem változtathat a vitatott támogatás jogellenes voltán az a körülmény, hogy a Bizottság elfogadta az új megállapodás közlését anélkül, hogy érvényességét kifogásolta volna".

Az 1995-ös új megállapodás alkalmazási körére vonatkozó jogalapok

57 Fellebbezése ötödik jogalapjával a Diputación az Elsőfokú Bíróság azon megállapításainak első csoportját vonja kétségbe, amelyek alapján az Elsőfokú Bíróság a vitatott támogatást jogellenesnek minősítette. Ezt a jogalapot a P & O Ferries fellebbezésében elsőként, másodikként és hetedikként hivatkozott, a megtámadott ítéletben szereplő ugyanazon fél ellen irányuló jogalapokat megelőzően kell vizsgálni.

A felek érvei

58 A Diputación előadja, hogy a vitatott támogatás jogellenességét az Elsőfokú Bíróság úgy állapította meg, hogy elferdítette a tényeket, a megtámadott határozatot és a bizonyítékokat, amikor a megtámadott ítélet 58. pontjában úgy ítélte meg, hogy az 1995-ös új megállapodásban szereplő támogatásokat „1992-ben vezették be és hajtották végre". Ebből az elferdítésből adódóan az Elsőfokú Bíróság hibát ejtett a tények jogi minősítésekor, és elemzéséből nem megfelelő jogi következtetéseket vont le. Azzal, hogy saját indokolás helyett a megtámadott határozat indokolását vette át, a felperes védelemhez való jogának gyakorlását is akadályozta.

59 A Bizottság szerint ez a jogalap csak ténykérdést érint és csupán az Elsőfokú Bíróság elé terjesztett beadványok szavait ismétli. Ezért elfogadhatatlan. Mindenesetre nem megalapozott. A vitatott támogatást egyáltalán nem jelentették be. Relevánsak mindazok a megállapítások, amelyeket az Elsőfokú Bíróság e vonatkozásban kifejtett, így jogosan állapította meg azt is, hogy mindkét megállapodás egy és ugyanazon, jogellenesen végrehajtott támogatásra vonatkozott.

A Bíróság álláspontja

60 Egyrészt ami a C-471/03. P. sz. ügyben előterjesztett ötödik jogalap elfogadhatóságát illeti, a Bizottság állításával ellentétben a Diputación nemcsak az Elsőfokú Bíróság elé terjesztett beadványok szavait ismételte meg. Ez a jogalap pontosan és részletesen bírálja a megtámadott ítélet indokolását, különösen az ítélet 58. pontját. Azonkívül arra is vonatkozik, hogy az Elsőfokú Bíróság elferdítette a jogvita tényállását és ezért nem is terjeszthették azt elé. Másrészt ha a tények értékelése nem is minősül a Bíróság által a fellebbezés keretében vizsgálandó jogkérdésnek, ez a szabály nem alkalmazandó abban az esetben, amikor elferdítették az Elsőfokú Bíróság elé

terjesztett tényeket. A Bíróság így felülbírálhatja azt, amikor az Elsőfokú Bíróság elferdítette az eléterjesztett tényeket, különösen amikor saját indokolás helyett a vitatott határozat indokolását vette át (lásd e tekintetben a C-164/98. P. sz., DIR International Film és társai kontra Bizottság ügyben 2000. január 27-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-447. o.] 48. és 49. pontját).

61 Az említett jogalap ezért elfogadható.

62 A jogalap továbbá megalapozott.

63 Mint arra a Diputación jogosan mutatott rá, a Bizottság a megtámadott határozatban arról a támogatásról nyilatkozott, amely az új megállapodásból ered, és amelyet a Bizottság az eredeti megállapodásban foglalt támogatástól elkülönülve vizsgált.

64 A megtámadott határozat szövegéből ugyanis nyilvánvaló, hogy nemcsak egy támogatás volt, amelyet 1992-ben hajtottak végre. A vitatott támogatás jogellenességének megállapításakor a Bizottság az említett határozat 77. és 78. pontjában kizárólag az 1995-ös megállapodáshoz kapcsolódó tényállásra támaszkodott, amelyek tehát egy 1995-ben bevezetett és végrehajtott támogatásra vonatkoztak.

65 A Bizottság a megtámadott határozat 43. pontjában rámutatott arra, hogy „a baszk hatóságok és a Ferries Golfo de Vizcaya között megkötött első megállapodást felfüggesztették és a Ferries Golfo de Vizcayának kifizetett összeget visszatérítették. Ennélfogva az ügy okafogyottá vált". A határozat 44. pontjában a Bizottság ezt folytatva előadta, hogy „[a] második megállapodással kapcsolatban a Bizottság úgy véli, hogy a Szerződés 92. (jelenleg 87.) cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik". Az említett határozat 45. pontja megerősíti a bizottsági vizsgálat terjedelmét, amikor

kifejti, hogy „[a]nnak bizonyításánál, hogy az 1995-ös megállapodás a Szerződés 92. (jelenleg 87.) cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik-e, azt kell eldönteni, hogy »szokásos kereskedelmi ügyletnek« minősül-e". Ugyanígy a megtámadott határozat 67. pontja megemlíti, hogy „a bennünket érdeklő támogatásokat 1995 és 1998 között nyújtották".

66 A fentiekből az következik, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban a támogatás Szerződéssel való összeegyeztethetősége kérdésében helyesen foglalt állást kizárólag az 1995-ös megállapodásra tekintettel. Nemigen képzelhető el másként, hiszen a Bizottság tudomására az 1995. március 27-i levéllel hozott ezen megállapodásra tekintettel elfogadott 1995. június 7-i határozat kizárólag a megállapodásban foglalt intézkedések végrehajtásának engedélyezésére irányul.

67 Ennélfogva az Elsőfokú Bíróság annak megállapításakor, hogy „az eredeti és az új megállapodás egy támogatásnak minősül, amelyet az ereseti megállapodás keretében, a Bizottságnak történő előzetes bejelentés nélkül 1992-ben vezettek be és hajtottak végre" (a megtámadott ítélet 58. pontja), és hogy „az 1993. szeptember 29-én megindított és az 1995. június 7-i határozattal lezárt eljárás kizárólag az eredeti megállapodásra vonatkozott" (az említett ítélet 74. pontja), elferdítette a jogvita alapjául szolgáló tényállást és a megtámadott határozat tartalmát azáltal, hogy saját indokolás helyett a megtámadott határozat indokolását vette át (lásd e tekintetben a fent hivatkozott DIR International Film és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 48. és 49. pontját).

68 Ennélfogva a C-471/03. P. sz. ügyben előterjesztett ötödik jogalap megalapozott.

69 Következésképpen a megtámadott ítélet elferdítette a jelen ügy tényállását, amennyiben úgy ítélte meg, hogy az eredeti és az új megállapodás egy támogatásnak minősül, amelyet 1992-től kezdve hajtottak végre.

70 Ebből következően nem kell vizsgálni a megtámadott ítéletben szereplő ezen féllel szemben felhozott következő három jogalapot:

– a C-442/03. P. sz. ügyben előterjesztett első jogalapot, amely szerint az Elsőfokú Bíróság tévedett annak megállapításakor, hogy az eredeti támogatáshoz képest az új megállapodás nem hozott létre önálló támogatást;

– az említett ügyben hivatkozott második jogalapot, amely szerint az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 60. pontjában azt állapította meg, hogy az eredeti megállapodás módosításai lényegében nem érintették ezt a megállapodást;

– az ugyanezen ügyben hetedikként előterjesztett jogalap, amely szerint az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 67. pontjában figyelmen kívül hagyta az 1995. június 7-i határozat kettős jellegét, vagyis azt, hogy a Bizottság nemcsak lezárta ezzel az 1993. szeptember 29-én megindított eljárást, de kifejezetten nyilatkozott „az 1995 és 1998 között hatályban lévő" új megállapodás minősítéséről.

71 Mindazonáltal mivel a megtámadott ítélet az új megállapodás bejelentésének elmaradásán is alapszik, meg kell vizsgálni az erre a kérdésre vonatkozó jogalapokat is.

Az új megállapodás bejelentésének elmulasztására vonatkozó jogalapok

72 Fellebbezése harmadik, negyedik, ötödik és hatodik jogalapjával a P & O Ferries vitatja a megtámadott ítélet azon indokolását, amelyek szerint az Elsőfokú Bíróság azt állapította meg, hogy a vitatott támogatást nem jelentették be szabályszerűen a Bizottságnak, és következésképpen a megtámadott ítélet indokolása közvetlenül ezen a megállapításon alapul.

73 Annak megállapításakor, hogy a vitatott támogatást nem jelentették be, az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 62. pontjában rámutatott arra, hogy a P & O Ferries ügyvédei által a Bizottság Közlekedési Főigazgatósága egyik tisztviselőjének küldött 1995. március 27-i levél „távolról sem minősül a tervezett új támogatás formális bejelentésének, az a Bizottság és a felperes közötti hosszadalmas, a megállapodás fokozatos módosítására vonatkozó levelezés végére tesz pontot". Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 64. pontjában ugyanígy megállapította, hogy a P & O Ferries ügyvédei, nem pedig a spanyol kormány által 1995. március 27-én küldött levelet a Közlekedési Főigazgatóság egyik tisztviselőjének címezték, jóllehet a tagállamokhoz címzett 1981. október 2-i SG (81) 12740. sz. bizottsági levél értelmében a Bizottság Főtitkárságának kellett volna küldeni, továbbá az 1995. március 27-i levél egyáltalán nem tartalmaz utalást az EK 88. cikk (3) bekezdésre. A megtámadott ítélet 66. és 70. pontjában az Elsőfokú Bíróság előadja, hogy a Bizottság magatartása megerősíti azt a megállapítást, miszerint az 1995. március 27-i levél nem volt bejelentés, és kifejtette, hogy nem változtathat a vitatott támogatás jogellenes voltán az a körülmény, hogy a Bizottság elfogadta az új megállapodás közlését anélkül, hogy érvényességét kifogásolta volna. Végül a megtámadott ítélet 68. pontjában az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy a felek „olyan adatokat szolgálattak, amelyekből arra lehet következtetni, hogy a vitatott támogatást bejelentetlen támogatásnak tekintették".

74 Mielőtt sor kerülne a P & O Ferriesnek a megtámadott ítéletben szereplő ugyanezen fél ellen irányuló fellebbezésében hivatkozott négy jogalap vizsgálatára, a Bizottság azon érvelését kell elemezni, miszerint ezek a jogalapok semmi esetre sem relevánsak, és így azokat hatástalannak kell tekinteni.

A P & O Ferries fellebbezésében előterjesztett jogalapok hatástalanságáról

75 A Bizottság arra hivatkozik, hogy a P & O Ferries fellebbezésének kizárólag a halogatás a célja. Nincsen jelentősége annak a kérdésnek, hogy bejelentették-e a vitatott támogatást vagy sem, mivel semmiképpen nem vezethet eredményre a bizalomvédelem elvére alapított felperesi érvelés. Ezt a támogatást ugyanis a keresetindítási határidőn belül megtámadták és a P & O Ferries nem állíthatja

jogszerűen, hogy megtartja magának a támogatást. Még ha a Bíróság úgy is határozna, hogy a nevezett támogatást bejelentették, és visszautalja az ügyet az Elsőfokú Bíróság elé, ez utóbbinak szükségszerűen akkor is úgy kell döntenie, hogy a P & O Ferriesnek mindenképpen vissza kell térítenie a vitatott támogatást. Ilyen feltételek mellette a Bíróságnak az érintett jogalapok vizsgálatától függetlenül úgy kellene határoznia, hogy a szóban forgó támogatás eljárásjogi helyezete nem érinti a megtámadott határozat 2. cikkének jogszerűségét. A jogvita e tekintetben el lett döntve, és a Bíróságnak ebből az indokból el kellene utasítania a P & O Ferries fellebbezését.

76 Nem lehet annyiban helyt adni ennek az érvelésnek, amennyiben a fentebb említett jogalapok hatékony voltára vonatkozik.

77 Ezek a jogalapok ugyanis a megtámadott ítélet azon indokolása ellen irányulnak, amelyek szerint az Elsőfokú Bíróság azt állapította meg, hogy a vitatott támogatást nem jelentették be. A nevezett támogatás jogszerűségére vonatkozó ezen megállapítás alapján határozhatott úgy az Elsőfokú Bíróság, hogy a Bizottság ilyen esetben nem köteles bizonyítani a támogatásnak a versenyre és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt tényleges hatását, és a Bizottság jogosan követelte az ilyen támogatás visszatérítését anélkül, hogy ez a bizalomvédelem elvébe vagy kivételes körülmények fennállásába ütközött volna. Ugyanezen megállapítás alapján vélte úgy az Elsőfokú Bíróság, hogy a spanyol hatóságok nem hivatkozhattak a jelen ügyben a fentebb hivatkozott Lorenz-ítélet határidőre vonatkozó szabályára, és a Bizottság nem volt köteles megindokolni a vitatott támogatás visszatéríttetését elrendelő határozatát.

78 Ilyen feltételek mellett a fentebb említett jogalapok, amennyiben megalapozottak, jellegüknél fogva a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezését igazolják, amennyiben az a vitatott támogatás jogellenességét állapította meg, és következésképpen elutasította a jelen ítélet korábbi pontjaiban kifejtett kifogásokat. Ezek a jogalapok tehát – a Bizottság állításával ellentétben – nem hatástalanok.

79 Még ha feltehetően megalapozott is az a körülmény, hogy a P & O Ferries fellebbezésének kizárólag a halogatás a célja, ennek akkor sincsen kihatása erre az elemzésre. Ami a Bizottság azon javaslatát illeti, miszerint a Bíróságnak a fentebb említett jogalapok vizsgálatától függetlenül úgy kellene határoznia, hogy a vitatott támogatást minden esetben vissza kellene téríteni és a fellebbezést ebből az indokból el kellene utasítani, az a Bíróság fellebbezési eljárásra vonatkozó hatáskörének téves felfogásán alapszik. Az ilyen javaslat alapján a Bíróságnak közvetlenül a jogvita tárgyáról kellene határoznia. A fellebbezési eljárásban azonban a Bíróság csak akkor nyilatkozhat az ügy érdeméről, ha előzőleg hatályon kívül helyezte az Elsőfokú Bíróság ítéletét.

80 Máskülönben a Bizottság által előadottakkal ellentétben a P & O Ferries fellebbezésének hatodik jogalapja egyértelműen fogalmazott és a Bíróság vizsgálatának tárgyát képezheti.

A P & O Ferries fellebbezése fentebb említett jogalapjainak megalapozottságáról

81 Ez a négy jogalap szorosan kapcsolódik egymáshoz és együttesen kell őket vizsgálni.

A felek érvei

82 A P & O Ferries harmadik jogalapjával előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 62. pontjában tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy vélte, hogy a felperes ügyvédje által a Bizottságnak 1995. március 27-én küldött levél nem minősül a tervezett támogatás formális bejelentésének. Valójában ez volt a levél tárgya.

83 A negyedik jogalapot arra alapítja, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen állapította meg a megtámadott ítélet 64. pontjában, hogy ez a levél azért nem minősül bejelentésnek, mert ügyvédektől és nem a spanyol kormánytól származott, mert nem a Bizottság Főtitkárságának küldték, és mert nem hivatkozott az EK 88. cikk (3) bekezdésre.

84 Az ötödik jogalapot arra alapítja, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 65. pontjában azt vette figyelembe, hogy a felperesek által a Bizottságnak küldött levelek, ideértve az 1995. március 27-i levelet is, mind az NN 40/93 hivatkozási számot viselték, amelyet a Bizottság az eredeti megállapodásra vonatkozó ügyben használt. A Bizottság szervezeti egységeivel való kapcsolattartás céljára szolgáló hivatkozási számnak jogi szempontból nincsen önmagában különös jelentősége, és nem befolyásolja annak megállapítását, hogy az új megállapodás valóban új volt-e, vagy sem.

85 Hatodik jogalapjával a P & O Ferries arra hivatkozik, hogy az Elsőfokú Bíróság értékelését illetően tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 66. pontjában azt állapította meg, hogy elemzését a Bizottság magatartása is megerősíti. Ellenkezőleg, a Bizottság magatartása azt erősítette meg, hogy az 1995. március 27-i levélben történt bejelentés elegendő volt.

86 A negyedik jogalapot illetően a Bizottság azt válaszolja, hogy az állami támogatásoknak az EK 88. cikk (3) bekezdéséből eredő általános rendszeréből az következik, hogy a tagállamoknak be kell jelenteniük a támogatásokat, és ez már a 659/1999 rendeletet megelőzően is követelmény volt. Mivel az e területen hozott határozatok címzettjei a tagállamok, egyedül nekik kell bejelentést tenniük a Bizottságnak (lásd e tekintetben a C-367/95. P. sz., Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítélet [EBHT 1998., I-1719. o.] 45. pontját, és a C-99/98. sz., Ausztria kontra Bizottság ügyben 2001. február 15-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-1101. o.] 32. és 84. pontját). Furcsa lenne, ha valamely harmadik személy általi bejelentés védene meg egy tagállamot attól, hogy elrendeljék a támogatás visszatéríttetését. Ha a Bíróság úgy ítélné meg, hogy a bejelentési kötelezettség minden esetben a tagállamot terheli, akkor ez a negyedik jogalap megalapozatlan és eredménytelen a vitatott támogatás bejelentésére vonatkozó többi jogalapra történő hivatkozás.

87 A harmadik jogalappal kapcsolatban a Bizottság arra hivatkozik, hogy a megtámadott ítélet 68. pontjában az Elsőfokú Bíróság kifejtette – és ezt a felperes sem vitatta –, hogy a felek „a vitatott támogatást bejelentetlen támogatásnak tekintették". Azzal, hogy vitatja az Elsőfokú Bíróság arra vonatkozó megállapítását, hogy az 1995. március 27-i levél nem a támogatás bejelentése volt, a P & O Ferries hiába kérdőjelezi meg a megtámadott ítéletben található tényértékelést.

88 A fellebbezés ötödik jogalapját illetően a Bizottság vitatja, hogy az „NN" jelölés használatát az Elsőfokú Bíróság jogilag annak bizonyítékául tekintette, hogy a vitatott támogatást nem jelentették be. Az Elsőfokú Bíróság azért vette alapul ezt a bizonyítékot a megtámadott ítélet 65. pontjában, hogy megállapíthassa a 68. pontban foglaltakat, és ez az értékelés nem vonható kétségbe a fellebbezési eljárás során.

A Bíróság álláspontja

89 Az e helyütt vizsgálandó négy jogalap mindegyike azt vitatja, hogy az Elsőfokú Bíróság szerint az 1995. március 27-i levél nem minősül bejelentésnek.

90 Valamely tény vagy aktus Elsőfokú Bíróság általi jogi minősítése olyan jogkérdés, amely előterjeszthető a fellebbezési eljárásban. Ugyanez vonatkozik például arra a kérdésre, hogy valamely levél az Európai Közösségek tisztviselőinek személyzeti szabályzata 90. cikkének (2) bekezdése szerinti panasznak minősül-e (lásd e tekintetben a C-19/93. P. sz., Rendo és társai kontra Bizottság ügyben 1995. október 19-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-3319. o.] 26. pontját, és a C-154/99. P. sz., Politi kontra Európai Képzési Alapítvány ügyben 2000. június 29-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-5019. o.] 11. pontját).

91 A jelen ügyben az előterjesztett érvek jellegére figyelemmel, amelyek azokra a kritériumokra irányulnak, amelyeket az Elsőfokú Bíróság alapul vett annak megállapításánál, hogy az új megállapodásban foglalt, vitatott megállapodást nem jelentették be, az a kérdés, hogy az 1995. március 27-i levél a vitatott támogatás bejelentésének minősül-e, olyan jogkérdés, amely a Bíróság hatáskörébe tartozik.

92 Az EK 88. cikk (3) bekezdés értelmében az e rendelkezésben meghatározott bejelentési kötelezettség alá tartozik a „támogatás nyújtására és módosítására irányuló szándék".

93 Ugyanezen rendelkezés szövegéből következik, hogy az új megállapodáshoz hasonló megállapodás, amely a vitatott támogatás nyújtására irányul, az így megállapított bejelentési kötelezettség alá tartozik. Következésképpen, mint azt a P & O Ferries jogosan állapítja meg, az új megállapodás bejelentésének kötelezettsége független az eredeti megállapodás bejelentésének kötelezettségétől. Ebből következően az eredeti megállapodás bejelentésének elmulasztása, amely miatt az jogellenes volt, nem hat ki az új megállapodás jogszerűségének vizsgálatára, amelyet kizárólag az erre a megállapodásra alkalmazandó bejelentési követelmények alapján kell megítélni.

94 Az a körülmény, hogy az új megállapodást az eredeti megállapodásra vonatkozóan indított vizsgálati eljárás során hozták a Bizottság tudomására, nem gyengíti ennek a megállapításnak az érvényét. Mivel a megtámadott határozat – mint már kifejtésre került – csak az új megállapodással létrehozott támogatásra vonatkozik, a támogatás bejelentésére vonatkozó kérdést attól függetlenül kell megítélni, hogy a Bizottság az eredeti megállapodásra tekintettel indította meg a vizsgálati eljárást.

95 Ebből következően nem befolyásolja annak megállapítását, hogy az új megállapodás valóban új volt-e, vagy sem, az a körülmény, hogy a felperesek által a Bizottságnak küldött levelek, ideértve az 1995. március 27-i levelet is, mind az NN 40/93 hivatkozási számot viselték, amelyet a Bizottság az eredeti megállapodásra

vonatkozó ügyben használt. Az Elsőfokú Bíróság tehát tévesen alapította erre azt a megállapítását, hogy a vitatott megállapodás elválaszthatatlan az eredeti megállapodásban foglalt intézkedésektől, és hogy következésképpen a vitatott megállapodást nem jelentették be.

96 Azonkívül az ügy irataiból következik, hogy a P & O Ferriesnek szándékában állt az 1995. március 27-i levél megküldésével „kellő időben tájékoztatni" a Bizottságot az új megállapodás tartalmáról, valamint arról, hogy a megállapodásban részes felek végre kívánják hajtani a vitatott megállapodást.

97 Először, az ebben a levélben található információk alapján és az „új megállapodással eszközölt lényeges módosításokra" tekintettel határozott úgy 1995. június 7-i határozatában a Bizottság, hogy lezárja az eredeti megállapodás vonatkozásában megindított vizsgálati eljárást. A Bizottság tehát a vitatott támogatási intézkedések vizsgálata szempontjából igenis figyelembe vette ezt a levelet, amelyet közvetlenül az ügyben felelős tisztviselőnek címeztek.

98 Az 1995. június 7-i határozat szövegéből továbbá kitűnik, hogy ezeket a lényeges módosításokat „a Bizottság kifogásaira válaszul" vették be az új megállapodásba. Azonkívül az 1995. június 7-i határozat azzal a kifejezett megállapítással zárul, hogy „az 1995 és 1998 között alkalmazandó új megállapodás nem minősül állami támogatásnak". A Bizottság ezért nem állíthatja érvényesen, hogy nem tájékoztatták kellő időben az új megállapodásban foglalt intézkedésekről, hogy megtehesse észrevételeit, és azt sem mondhatja, hogy az 1995. március 27-i levél alapján felülvizsgálati jogkörét sem tudta megfelelően gyakorolni.

99 Végül az ügy irataiból kitűnik, hogy az új megállapodásban foglalt vitatott támogatást nem fizették ki addig, amíg a Bizottság 1995. június 7-i levelével le nem zárta az eredeti megállapodás vonatkozásában megindított vizsgálati eljárást. Az első kifizetéseket csak 1995 decemberében teljesítették a P & O Ferries javára. Egyébként a megtámadott határozat 77. pontjában a Bizottság elismerte, hogy „az összegeket a Bizottság 1995. június 7-i kedvező határozatát követően fizették ki". Továbbá az új megállapodásban szerepel egy kikötés, amelynek alkalmazási körét

nem érintették a Bizottság fenntartásai 1995-ben, és amely szerint „valamennyi intézkedést a Római Szerződés 93. cikkének (3) bekezdését betartva hoztak meg". Abból, hogy az új megállapodást az 1995. június 7-i határozatot megelőzően kötötték meg, nem lehet arra következtetni, hogy a támogatásokat már a határozat meghozatala előtt végrehajtották volna.

100 A fentiekből következően az Elsőfokú Bíróság tévedett, amikor a megtámadott ítéletben úgy vélte, hogy az érintett felek és maga a Bizottság is bejelentetlen támogatásnak tekintette a vitatott támogatást.

101 A Bíróságnak következésképpen nem szükséges nyilatkoznia a Diputación által előterjesztett kilencedik jogalapról, amely szerint az Elsőfokú Bíróság megsértette a védelemhez való jogát és megsértette az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 66. cikkét azáltal, hogy nem határozott az 1995-ös megállapodásra vonatkozó valamennyi dokumentum bemutatására vonatkozó kérelemről, amely alapján bizonyítani lehetett volna azt, hogy a Bizottság az 1995. március 27-i levelet az új támogatás bejelentéseként kezelte.

102 Az Elsőfokú Bíróság mindazonáltal nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor úgy határozott, hogy az 1995. március 27-i levél nem minősül az EK 88. cikk (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelő bejelentésnek.

103 Ugyanis az EK 88. cikk (3) bekezdés – amely rendelkezés kétoldalú kapcsolatot létesít a Bizottság és a tagállam között – felépítéséből is az következik, hogy a bejelentési kötelezettség kizárólag a tagállamokat terheli. Ez a kötelezettség következésképpen nem teljesül azzal, ha a támogatásban részesülő vállalkozás tesz bejelentést. Mint a Bíróság korábban már kimondta, az állami támogatások – a Szerződés 88. cikke alapján megszervezett – ellenőrzési és vizsgálati mechanizmusa nem ír elő speciális kötelezettséget a támogatás kedvezményezettjének. Egyrészt a bejelentési kötelezettség és a tervezett támogatások megvalósításának előzetes tilalma a tagállamnak szól. Másrészt a tagállam a címzettje annak a határozatnak is, amellyel a Bizottság megállapítja egy támogatás összeegyeztethetetlenségét és

felszólítja a tagállamot az általa meghatározott határidőn belül ennek megszüntetésére (lásd a C-39/94. sz., SFEI és társai ügyben 1996. július 11-én hozott ítélet [EBHT 1996., I-3547. o.] 73. pontját).

104 E tekintetben nincsen jelentősége annak, hogy a jelen ügyben abban az időpontban, amikor az új megállapodást megküldték a Bizottságnak, nem volt hatályban olyan szabályozás, amely szerint a bejelentés csak akkor szabályszerű, ha az érintett kormány teszi meg. Ha a 659/1999 rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében szerepelt volna az a követelmény, hogy a bejelentés a kormány feladata, akkor ez a cikk csupán a Bíróság ítélkezési gyakorlatát kodifikálta volna, és nem bővítetette volna új szabállyal az alkalmazandó jog körét.

105 Ilyen feltételek mellett az Elsőfokú Bíróság anélkül, hogy ítéletében tévesen alkalmazta volna a jogot, megállapíthatta azt, hogy mivel az 1995. március 27-i levél nem az érintett tagállam kormányától származott, így az nem minősül az EK 88. cikk (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelő bejelentésnek.

106 Az Elsőfokú Bíróság tehát nem alkalmazta tévesen az EK 88. cikk (3) bekezdését, amikor azt állapította meg, hogy a jelen ügy körülményei mellett az 1995. március 27-i levél nem minősül az új megállapodás bejelentésének.

107 A fentiekből következik, hogy az Elsőfkú Bíróság elferdítette a tényeket, amikor úgy ítélte meg, hogy az új és az eredeti megállapodás egy támogatásnak minősül, amelyet 1992-ben hajtottak végre, és jogosan állapította meg, hogy a vitatott támogatást a Bizottságnak történt bejelentés nélkül hajtották végre. Következésképpen a Bíróságnak el kell utasítania ezen, a megtámadott ítéletben szereplő rész ellen irányuló fellebbezési kérelmeket.

Azokra a következtetésekre vonatkozó jogalapokról, amelyeket az Elsőfokú Bíróság a bejelentés elmaradásából vont le

108 A Diputación hatodik, hetedik és nyolcadik jogalapja a megtámadott ítélet indokolásának arra a részére vonatkozik, amelyben az Elsőfokú Bíróság a szóban forgó támogatás elmaradásából bizonyos következtetéseket vont le.

109 Hatodik jogalapjával a Diputación előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 142. és 143. pontjában azt állapította meg, hogy a vitatott támogatás jogellenes volt, és a Bizottságnak nem volt szükséges bizonyítani a támogatásnak a versenyre és a Közösségen belüli kereskedelemre gyakorolt tényleges hatását.

110 Ezt a jogalapot el kell utasítani. Mint a Bíróság korábban már kimondta, ha a Bizottságnak a határozatában be kellene mutatnia a már nyújtott támogatások tényleges hatását, akkor ez – azon tagállamok hátrányára, amelyek a támogatásokat a tervezeti szakaszban bejelentik – azokat a tagállamokat részesítené előnyben, amelyek úgy nyújtanak támogatásokat, hogy megsértik a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében foglalt bejelentésre vonatkozó kötelezettséget (lásd a C-301/87. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 1990. február 14-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-307. o.] 33. pontját).

111 Mint fentebb már kifejtésre került, az Elsőfokú Bíróság a jelen ügyben, nem tekintette az 1995. március 27-i levelet az új megállapodás bejelentésének. Ebből következően az Elsőfokú Bíróság anélkül, hogy ítéletében tévesen alkalmazta volna a jogot, megállapíthatta ebből azt, hogy a Bizottságnak nem volt szükséges bizonyítani a támogatásnak a versenyre és a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt tényleges hatását. A hatodik jogalap következésképpen megalapozatlan.

112 A Diputación hetedik jogalapját arra alapítja, hogy az Elsőfokú Bíróság elferdítette az általa előterjesztett érvelést, ennélfogva megsértette a védelemhez való jogát. A megtámadott ítélet 203. pontjában az Elsőfokú Bíróság ugyanis azt mondta ki, hogy a

Diputación nem hivatkozhatott megalapozottan a „P & O Ferries bizalomvédelmére", amikor az új megállapodásban részes félként a saját jogos bizalmának védelmére hivatkozott. Még ha hivatkozott is volna a P & O Ferries kivételes körülmények fennállására és a bizalomvédelemre, az Elsőfokú Bíróság akkor sem juthatott volna arra a következtetésre, hogy a Diputación nem terjeszthet elő a vállalkozás bizalomvédelmére vonatkozó jogalapot.

113 A Bizottság előadja, hogy a hetedik jogalap alkalmazási köre megváltozott az eljárás során. A Diputación válaszában a támogatással kedvezményezett vállalkozás jogos bizalmának megsértésére alapított jogalapot ismételte meg – amelyet az Elsőfokú Bíróság elé terjesztett. Fellebbezésében azonban egy másik, a saját jogos bizalma megsértésére alapított jogalapot terjesztett elő. Következésképpen a kedvezményezett vállalkozás jogos bizalmára alapított jogalap új, és ezért elfogadhatatlan. Minden körülmények között megalapozatlan.

114 Mindenekelőtt el kell utasítani a Bizottság által a hetedik jogalappal szemben támasztott elfogadhatatlansági kifogást. A Bizottság állításával ellentétben a Diputación válaszbeadványában és fellebbezésében is ugyanazt a jogalapot terjesztette elő, miszerint az Elsőfokú Bíróság elferdítette az érvelését, amikor csak a P & O Ferries jogos bizalmát vette figyelembe, jóllehet a Diputációna saját jogos bizalmára is hivatkozott. A jogalap következésképpen elfogadható.

115 Mindazonáltal nem megalapozott. Ha igaz is, hogy a megtámadott ítélet 203. pontjában az Elsőfokú Bíróság csak a „P & O Ferries jogos bizalmát" említette kifejezetten, mégis megválaszolta a Diputació eléje terjesztett érvelését azzal, hogy az ítélet 202. pontjában megállapította, hogy nem a spanyol hatóságoknak, hanem a kedvezményezett vállalkozásnak kell a kivételes körülmények fennállására hivatkoznia ahhoz, hogy jogos bizalmát erre alapítva megakadályozza a jogellenes támogatás visszatérítését. Következésképpen nem megalapozott a Diputaciónnak az az állítása, hogy a megtámadott ítélettel az Elsőfokú Bíróság elferdítette az érvelését.

116 A Diputación nyolcadik jogalapja szerint az Elsőfokú Bíróság elferdítette a keresetében az EK 10. cikkre és a gondos ügyintézés elvére alapított érveit, amikor a megtámadott ítélet 211. pontjában az állapította meg, hogy ezek az érvek a vitatott támogatás jogellenességét vonják kétségbe. A felperes ezzel szemben azt állította, hogy az EK 10. cikk és az említett alapelv az – akár jogellenes – támogatások visszatéríttetésébe ütköznek. Ennél az elferdítésnél fogva az Elsőfokú Bíróság nem vizsgálta valójában ezt a jogalapot, és megsértette a védelemhez való jogot.

117 Az ügy irataiból azonban az következik, hogy azok az érvek, amelyekkel – különösen keresetlevele 261. és 272–275. pontjában – a Diputación az EK 10. cikknek és a gondos ügyintézés elvének megsértésére hivatkozva a Bizottság magatartását kifogásolja, a felperes azon érveire utalnak vissza, amelyek szerint a vitatott támogatást szabályosan bejelentették, és gyakorlatilag összekeveri ezekkel az érvekkel.

118 Ilyen feltételek mellett nem lehet helytállóan elmondani, hogy az Elsőfokú Bíróság elferdítette volna a Diputación érveit, amikor azt állapította meg, hogy úgy tűnik, hogy ezek az EK 10. cikkre és a gondos ügyintézés elvére alapított érvek lényegében a Bizottságnak az ügy vizsgálatakor tanúsított magatartását bírálják, és a vitatott támogatás jogellenességét vonják kétségbe.

Az arra alapított jogalapról, miszerint az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor azt állapította meg, hogy a vitatott támogatás nem egyeztethető össze a Szerződéssel

119 A C-471/03. P. sz. ügy negyedik jogalapja az egyetlen, amelyik az Elsőfokú Bíróság azon megállapítását vonja kétségbe, miszerint az EK 87. cikk (2) bekezdés a) pontjában foglalt mentesség nem alkalmazható a jelen ügyben.

A Diputación érvelése

120 Ez a jogalap két részből áll.

121 A jogalap első részével a Diputación arra hivatkozik, hogy az Elsőfokú Bíróság elferdítette a megtámadott határozat indokolását, amikor a megtámadott ítélet 165. pontjában kifejtette, hogy azok a fogyasztók, akik a Bilbao és Portsmouth között működő hajózási társaságokat veszik igénybe, nem részesülhetnek a vitatott támogatásban. A megtámadott határozat 58. és 59. pontjában a Bizottság valójában azt állapította meg, hogy az EK 87. cikk (2) bekezdésének a) pontja a hajózási szolgáltató kiválasztását illetően az átláthatóság hiánya miatt nem alkalmazható. Mivel az Elsőfokú Bíróság elferdítette a megtámadott határozat szövegét, nem tette lehetővé a felperesnek, hogy megfelelően előterjessze a védekezését.

122 Ugyanezen jogalap második részével a felperes előadja, hogy az Elsőfokú Bíróság mindenképpen tévesen alkalmazta a jogot az EK 87. cikk (2) bekezdésének a) pontja értelmezését illetően, amikor a megtámadott ítélet 166. pontjában arra utalt, hogy a támogatást egyetlen gazdasági szereplőnek nyújtották, kizárva ezzel más olyan társaságokat, amelyek szintén teljesíteni tudták volna a kívánt szociális célkitűzést. Mivel csak egy gazdasági szereplő tudott szolgáltatást nyújtani az érintett útvonalon, nem állítható, hogy a támogatást a termék származásán alapuló megkülönböztetéssel nyújtották. Ilyen esetben, mivel a megtámadott határozat elismerte a vitatott támogatás szociális jellegét (58. pont), alkalmazható az EK 87. cikk (2) bekezdésének a) pontja.

A Bíróság álláspontja

123 Az említett jogalap első részét illetően a megtámadott határozat szövegéből az következik, hogy a vitatott támogatás nem tesz eleget az EK 87. cikk (2) bekezdésének a) pontjában foglalt feltételeknek, miszerint a támagatást „a termék származásán alapuló megkülönböztetés nélkül" kell nyújtani, amelyet a Bizottság különösen annak megállapításánál vett alapul, hogy egyrészt „az utazási utalványokat

kizárólag a Ferries Golfo de Vizcayától vették, és a baszk hatóságok nem tudták bizonyítani, hogy átlátható módon választották ki a társaságot" (a nevezett határozat 58. pontja), másrészt „a baszk hatóságok az utazási ajánlatok változatosabbá tételével ugyanazokat a szociális jellegű célokat tudták volna elérni" (a megtámadott határozat 60. pontja).

124 A Bizottság ezen indokokból úgy ítélte meg, hogy a Ferries Golfo de Vizcaya volt a vitatott támogatással kedvezményezett egyetlen vállalkozás, és nem nyert bizonyítást az, hogy az említett támogatás szociális célkitűzéseit kizárólag azzal lehetett elérni, hogy ettől a vállalkozástól vásárolnak utazási utalványt.

125 A Diputación állításával ellentétben az EK 87. cikk (2) bekezdésének a) pontjában foglalt mentesség alkalmazásának elutasításakor a Bizottság tehát nem csupán arra alapította a határozatát, hogy nem tartották be az átláthatóság elvét a hajózási szolgáltató kiválasztását illetően.

126 Az Elsőfokú Bíróság ezért nem ferdítette el a megtámadott határozat indokolását, és nem sértette meg a védelemhez való jogot, amikor a megtámadott ítélet 165. pontjában azt állapította meg, hogy „a Diputación nem állította, következésképpen nem is bizonyította, hogy nem részesülhetnek a vitatott támogatásban azok a fogyasztók, akik a Bilbao és Portsmouth között működő hajózási társaságokat veszik igénybe".

127 Ebből következően a jogalap első részének nincsen ténybeli alapja, és ennélfogva nem lehet neki helyt adni.

128 A jogalap második részét illetően arra kell rámutatni, hogy annak megállapításakor, hogy az EK 87. cikk (2) bekezdésének a) pontja nem alkalmazható a jelen ügyben, az Elsőfokú Bíróság nemcsak abból a – egtámadott ítélet 166. pontjában kifejtett – körülményből indult ki, hogy az utazási utalványok megvásárlására irányuló megállapodás kizárólag a Diputación és a P & O Ferries között jött létre.

129 Ennek a pontnak az első mondatában ugyanis megállapította, hogy „az új megállapodás alapján a P & O Ferries a végső felhasználók által ténylegesen felhasznált utazási utalványok számától függetlenül, előre meghatározott éves összeget kap". Ezzel a mondattal az Elsőfokú Bíróság arra kívánt rámutatni, hogy – mint azt már különösen a megtámadott ítélet 121. és 137. pontjában megállapította – ezt a megállapodást nem a Diputación tényleges szükségletei alapján kötötték, hanem azzal a szándékkal, hogy olyan előnyt nyújtsanak a P & O Ferriesnek, amellyel szokásos piaci feltételek mellett nem rendelkezett volna.

130 A jelen ügyben, figyelembe véve azokat a szempontokat, amelyeket az Elsőfokú Bíróság a P & O Ferriesnek nyújtott gazdasági előny jellegére vonatkozóan kifejtett, a megtámadott ítélet 166. pontjának első mondatában szereplő utalás mindenképpen elegendő a megtámadott ítélet 167. pontjában kimondott azon megállapítás jogi alátámasztására, miszerint a vitatott támogatás nem tekinthető az EK 87. cikk (2) bekezdésének a) pontja értelmében „a termék származásán alapuló megkülönböztetés nélkül" nyújtott támogatásnak.

131 Az Elsőfokú Bíróság ezért a rendelkezés alkalmazásánál nem alkalmazta tévesen a jogot.

132 Ennélfogva az említett jogalap második része nem megalapozott és ezért el kell utasítani.

133 Mindezekből a megállapításokból az következik, hogy az Elsőfokú Bíróság ítéletében tévesen alkalmazta a jogot és elferdítette a jelen ügy tényállását, amikor a fent hivatkozott BAI kontra Bizottság ügyben hozott ítélet abszolút anyagi jogerejét figyelmen kívül hagyva megvizsgálta az EK 87. cikk (1) bekezdésének megsértésére alapított jogalapot, és amikor úgy ítélte meg, hogy az új és az eredeti megállapodás is ugyanazt az 1992-ben végrehajtott támogatást hozta létre.

134 Ez a téves jogalkalmazás és a tények ezen elferdítése azonban nem érinti a megtámadott ítélet rendelkező részét, ezért azt nem kell hatályon kívül helyezni.

135 A fellebbezéseket ennélfogva el kell utasítani.

A költségekről

136 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján, amely ugyanezen szabályzat 118. cikke alapján a fellebbezési eljárásban is alkalmazandó a fellebbezési eljárásban, a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A P & O European Ferries (Vizcaya) SA-t és a Diputación Foral de Vizcayát, mivel pervesztesek lettek, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján, a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

1) A fellebbezéseket elutasítja.

2) A P & O European Ferries (Vizcaya) SA-t és a Diputación Foral de Vizcaya-t kötelezi a költségek viselésére.

Aláírások